

Приложение 1. Обобщени изводи и препоръки по ОПОС 2014-2020 г. (към ноември 2014 г.)

Дейност	Оценъчни въпроси	Коментари	Препоръки
Оценка на нуждите	<ul style="list-style-type: none"> Дали екипът, натоварен с изготвянето на програмата (дирекция КПОС, а от 25.03.2014 г. - ГД ОПОС в МОСВ и ТРГ на ОПОС) е обхванал и взел под внимание идентифицираните на европейско, национално и регионално ниво значими нужди и приоритети по отношение на сектори „околна среда“ и „изменение на климата“? Дали изборът за адресиране на ограничен брой нужди в тези сектори посредством оперативната програма, както и изборът за изключване на други нужди и приоритети от нейния обхват, съответства на заключенията от извършения анализ на 	<ul style="list-style-type: none"> Всички нужди и интервенции, избрани за адресиране от варианта на ОПОС 2014 – 2020 г. от м. ноември 2014 г. са допустими и са оценени с много висок приоритет или висок приоритет. Конкретни интервенции, изключени от варианта на ОПОС 2014 – 2020 г. от м. ноември 2014 г. , но които биха могли да доведат до решаване на идентифицирани в анализа проблеми в сектора (Приложение 2), са оценени като допустими и с висок приоритет (виж Оценка на нуждите – Глава 5.1 от Доклада за предварителна оценка). 	<p>За отразяване в проекта на Програмата:</p> <ul style="list-style-type: none"> Във варианта на ОПОС 2014 -2020 г., подготвен за изпращане на ЕК към 28 ноември 2014 г., се наблюдава подобряване на логиката на интервенция като цяло и по-специално по отношение на ПО5; <p>За съобразяване на ниво изпълнение на програмата:</p> <ul style="list-style-type: none"> Приоритетна мярка по ПОЗ следва да бъде ускорения процес по определяне на структурите, отговорни за управлението на защитените зони от мрежата НАТУРА 2000.

Дейност	Оценъчни въпроси	Коментари	Препоръки
	<p>настоящата ситуация?</p> <ul style="list-style-type: none"> Дали формулировката на инвестиционните приоритети и специфичните цели на ОПОС 2014 – 2020 г. реално съответства на определените за адресиране от програмата нужди? 		
Съгласуваност Вътрешна	<ul style="list-style-type: none"> Дали е постигната допълняемост между отделните приоритетни оси и техните специфични цели и инвестиционни приоритети? Дали е постигната синергия между отделните приоритетни оси и техните специфични цели и инвестиционни приоритети? 	<p>Като цяло е налице допълняемост на специфичните цели, инвестиционни приоритети и планирани мерки. Предвидена е допълняемост между осите, особено по отношение на ПО1, ПО3 и ПО4.</p> <ul style="list-style-type: none"> Идентифицирани са няколко конкретни възможности за осъществяване на синергия между интервенциите на програмата, както следва: <ul style="list-style-type: none"> по отношение на подобряването на състоянието на водните тела; по отношение на намаляване на риска от наводнения и свлачища; по отношение на подобряването на общото състояние на екосистемите, както и видове и местообитания от мрежата Натура 2000; по отношение на намаляването на емисиите на парникови газове; по отношение на подобряване качеството на атмосферния въздух (КАВ); по отношение на подобряване на човешкото здраве. 	<p>За съобразяване на ниво изпълнение на програмата:</p> <ul style="list-style-type: none"> За да се постигне максимална степен на допълняемост и реализиране на синергия, могат да се приложат следните действия: <ul style="list-style-type: none"> Планираното доизграждане и/или оптимизиране на мрежата за мониторинг следва да вземе предвид ПУРБ и съответните въздействия, за да се оптимизира синергичното въздействие спрямо резултатите – подобрена оценка и подобро състояние на водните ресурси. Би могло да се уточни, че „пунктовете, които ще бъдат изградени са елемент от обосноваването в ПУРБ мрежи за мониторинг“; Дейностите по ПО3 в значими местообитания следва да бъдат съобразени с потенциални дейности по ПО4 за биологични мерки за защита от наводнения и свлачища (екологосъобразна инфраструктура) за постигане на оптимален синергичен ефект - намален риск от наводнения и свлачища (както за населението, така и за самите екосистеми); Дейностите, описани в НПРД, свързани с управлението и популяризирането на т.нар. екосистемни услуги

Дейност	Оценъчни въпроси	Коментари	Препоръки
			<p>могат да се съсредоточат в онези услуги, които водят до допълнителни ползи за населението - по-специално осигуряване на качествени водни ресурси и ограничаване на риска от бедствия, за постигане на синергичен ефект със съответните интервенции по ОПОС 2014 – 2020 г.;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дейностите по изграждане на анаеробни и/или компостиращи инсталации могат да бъдат съобразени (на технологичен или териториален принцип) с идентифицираната нужда за оползотворяване на утайки от ПСОВ, в съответствие с Доклад на експертна работна група по третиране на утайки от градски пречиствателни станции за отпадъчни води, разработен от МОСВ. Възможно е да се търси синергичен ефект по отношение на намалението на емисии на парникови газове, както на ниво програмиране като принос към Стратегия Европа 2020, така и при изготвянето и изпълнението на проектите (като например намаляване на емисиите на парникови газове както от третирането на самите утайки и улавянето на биогаза, така и от транспорта им – например с нискоемисионни превозни средства, които ще допринесат и за постигане на целите на ПО5). По отношение на качеството на атмосферния въздух има конкретни синергии в рамките на дейностите по ПО 5, които могат да се засилят и на проектно ниво. - Във варианта на ОПОС 2014 -2020 г., подготвен за изпращане на ЕК към 28 ноември 2014 г. е уточнено, че пилотните/демонстрационни проекти в градски

Дейност	Оценъчни въпроси	Коментари	Препоръки
			райони ще подкрепят мерки за намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление, което ще доведе до допълнителни благоприятни ефекти върху човешкото здраве.
Съгласуваност Външна /s др.ОП и стратегически документи/	<ul style="list-style-type: none"> Дали приоритетите на ОП „Околна среда“ 2014-2020 г. допринасят към изпълнението на целите на сравнявания програмен инструмент/стратегически документ? Дали сравняваният програмен инструмент/стратегически документ оказва положително или отрицателно влияние върху очакваните резултати от изпълнението на ОП „Околна среда“ 2014-2020 г.? 	<ul style="list-style-type: none"> Наличните към момента варианти на останалите програми като цяло имат положителен или неутрален принос към изпълнението на целите, заложили в проекта на ОПОС 2014-2020 г. към м. ноември 2014 г. Не са идентифицирани области на отрицателно кумулативно въздействие. Проектът на ОПОС 2014-2020 г. от м. ноември 2014 г. е съгласуван с релевантните и актуални стратегически документи на европейско и национално ниво, като Стратегията на ОПОС 2014-2020 г. (т.1.1.1 от текста на оперативната програма) като цяло уточнява конкретния принос на програмата към техните цели. 	За съобразяване на ниво изпълнение на програмата: <ul style="list-style-type: none"> Необходимо е допълнително междуведомствено консултиране и координиране на ролите и отговорностите по отношение на изпълнението на мерките и извършването на мониторинг на прилагането на НПРД и Насоките за ПОС и ПИК, с цел осигуряване на ефективност и демаркация между ОПОС 2014-2020 г. и ОПДУ 2014 2020 г.

Дейност	Оценъчни въпроси	Коментари	Препоръки
Оценка на логическата рамка	<ul style="list-style-type: none"> • Как планираните продукти (outputs) допринасят за постигането на очакваните резултати от програмата (results)? • Има ли добра обосновка за това, че предложените форми на подкрепа и подкрепените интервенции ще допринесат за постигането на очакваните резултати? • Кои са външните фактори, които могат да въздействат върху ефективното постигане на очакваните продукти и резултати от изпълнението на програмата? 	<ul style="list-style-type: none"> • Не навсякъде има директна връзка между планираните продукти и очакваните резултати от програмата, напр. по ПО 5 планираните продукти допринасят в твърде малка степен към очаквания резултат. • ОПОС 2014-2020 г. съдържа Рамка на изпълнение, която като цяло отговаря на изискванията на Регламент за изпълнение (ЕС) № 288/2014 на Комисията от и Насоките за рамката на изпълнение 2014-2020 г. (от март 2014 г.) 	<p>За отразяване в проекта на Програмата:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да се разработи отделна обосновка на логическата връзка на продуктите и резултатите от програмата, която да бъде използвана в преговорния процес с ЕС. Това да важи и за идентифицираните стъпки на изпълнение, които трябва да са измерими и логически да бележат напредъка в изпълнението на програмата. • Във варианта на ОПОС 2014 - 2020 г., подготвен за изпращане на ЕК към 28 ноември 2014, логиката на интервенция по отношение на ПО5, СЦ1 за намаляване на емисиите на ФПЧ_{10} и NOx е подобрена. • В Раздел 2.А.6 към ПО5 да се формулират ясно конкретните мерки и действия за адресиране на специфичната цел. На база предходните препоръки на предварителната оценка, в ПО 5 могат да се включат някои типови мерки, идентифицирани в общинските програми по КАВ, които могат да бъдат приложени гъвкаво на национално ниво¹.

¹ Становището на УО на ОПОС е, че по-конкретно посочване на типовете допустими за финансиране дейности е възможно след като се извърши анализ на общинските програми по КАВ.

Дейност	Оценъчни въпроси	Коментари	Препоръки
Оценка на избора на основните категории бенефициенти	<ul style="list-style-type: none"> Дали определените категории бенефициенти по всяка приоритетна ос са избрани правилно от гледна точка на възложените им функции и правомощия? Дали определените бенефициенти по всяка приоритетна ос са избрани правилно във връзка с опита им в настоящия програмен период? Дали определените бенефициенти по всяка приоритетна ос са избрани правилно във връзка със законодателството? 	<ul style="list-style-type: none"> Определените в ОПОС 2014-2020 г. категории бенефициенти имат функции и правомощия да извършват съответните дейности и мерки от приоритетните оси. Тъй като някои определени за програмен период 2014-2020 г. бенефициенти не са били бенефициент в програмен период 2007-2013 г., следва да се отчете, че нямат опит в процедурите за подготовка и изпълнение на проекти по оперативната програма. Посочените бенефициенти по мерки и дейности за съответните оси са допустими, имат компетенции и могат да получат финансова помощ за извършване на дейности от пряк обществен интерес за опазване на околната среда и дейности по изпълнението на ПОС и ПИК. 	
Оценка на прилагането на хоризонталните принципи	<ul style="list-style-type: none"> Правилно ли се прилага принципът за устойчиво развитие в процеса на изготвяне на ОПОС 2014-2020 г.? Предвидени ли са мерки за осигуряване на прилагането на принципа при изпълнението на програмата? Предвидени ли са мерки за осигуряване на равни 	<ul style="list-style-type: none"> В описанието на осите в части 2.А.6.2. "Ръководни принципи за подбор на операциите" е посочено, че при избора на операциите ще се спазват основните хоризонтални принципи законност, партньорство, прозрачност и публичност, както и принципа за устойчиво развитие. Не е уточнено как УО ще осигури достъп до информация и експертиза на бенефициентите относно прилагане на хоризонталните принципи за осигуряване подготовка на предложения с високо качество прилагащи хоризонталните принципи. 	<p>За съобразяване на ниво изпълнение на програмата:</p> <ul style="list-style-type: none"> Когато мерките по оперативната програма са насочени към "схеми, свързани с хора" (т. нар. меки мерки, свързани с обучения и др..) на етап изпълнение на програмата да се събират данни за участието на мъже и жени. Темата за Хоризонталните политики като цяло да се включи в информационните срещи с бенефициентите, както и в документите като ръководства, насоки по отделните процедури и т.н. съобразно методическите указания, които предоставя Централното координационно звено (дирекции Дирекция "Програмиране на средствата от Европейския съюз", "Мониторинг на средствата от Европейския съюз" и

Дейност	Оценъчни въпроси	Коментари	Препоръки
	възможности и превенция на дискриминацията при планиране и изпълнение на ОПОС 2014-2020 г.?		"Информация и системи за управление на средствата от Европейския съюз" в администрацията на Министерския съвет) и информацията да бъде достъпна и на страницата на програмата в Интернет. Могат, например, да се предвидят семинари в интернет мрежата (вебинари), мултимедийно представяне на основните принципи и изисквания, които да бъдат качени на страницата на програмата в Интернет.
Оценка на системата от индикатори и механизми за мониторинг	<ul style="list-style-type: none"> • Адекватни и реалистични ли са предложените индикатори спрямо заложените цели на ОПОС 2014-2020 г.? • Адекватно и реалистично ли е постигането на дефинираните индикатори спрямо планираните финансови ресурси при изпълнението на програмата? • Адекватен и реалистичен ли е планът за оценка на ОПОС 2014-2020 (работен вариант на плана, представен на екипа по предварителна оценка, актуален към м. януари 2014 г.)? 	<ul style="list-style-type: none"> • Преобладаващият брой предложени показатели са специфични, измерими, постижими, релевантни и времево определени. • В таблиците, в които са представени показателите за резултат, показателите за изпълнение и показателите, включени в рамката за изпълнение по приоритетни оси, са посочени допълнителни коментари, където е приложимо (Глава 6 от Доклада). 	<p>За съобразяване на ниво изпълнение на програмата:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тъй като към момента на подаване на оперативната програма не е определена базова и очаквана целева стойност по показателите по ПО 5, не може да бъде направена оценка дали те са постижими и измерими.
Оценка на предложеното разпределение	<ul style="list-style-type: none"> • Адекватно и реалистично ли е предложеното разпределение на 	<ul style="list-style-type: none"> • Основният обем от финансовите ресурси на ОПОС 2014-2020 г. е концентриран в ПО 1 и ПО 2 (близо 84%), като за ПО 4 и ПО 5, където са 	<p>За съобразяване на ниво изпълнение на програмата:</p> <ul style="list-style-type: none"> • По отношение на възможността за използване на финансови инструменти по ОПОС 2014-2020 г., на последващ етап

Дейност	Оценъчни въпроси	Коментари	Препоръки
на финансовите ресурси	<p>финансовите ресурси спрямо целите на ОПОС 2014 - 2020?</p> <ul style="list-style-type: none"> Адекватно и реалистично ли е предложеното разпределение на финансовите ресурси спрямо изискванията на ЕС? 	<p>идентифицирани сериозни проблеми, са отделени около 8% от средствата по програмата. Отчитаме, че това е обща слабост на разпределението, направено на централно ниво от Споразумението за партньорство (СП) и разпределението на средствата между отделните фондове и програми. Отчитаме и наличието на мерки, адресиращи проблемите в ПО4 и ПО5, по други оперативни програми (например насочени към подобряване качеството на въздуха в градските райони по ОПРР).</p>	<p>следва да се вземат предвид резултатите предварителната оценка (ex-ante assessment) и стратегия за ефективното прилагане на финансови инструменти по Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“, както и възприетите подходи и политики за прилагане на финансови инструменти на национално равнище.</p> <ul style="list-style-type: none"> Предвид възможността част от общините да не могат да реализират одобрените си проекти в сектор “Води” през програмен период 2007-2013 г. и те да бъдат включени като директни бенефициенти в ОПОС 2014-2020 г., е необходимо извършването на допълнителен анализ относно приложимостта на този подход предвид нуждата тези проекти да стартират веднага началото на програмен период 2014-2020 г. В противен случай, е възможно въвеждането на нови изисквания към проектите и нова нормативна рамка, което неминуемо ще наложи преработване на проектите и може да доведе до цялостно забавяне на изпълнението им. При изпълнение на програмата следва да се извърши оценка на финансовото състояние на бенефициентите, чиито проекти ще бъдат прехвърлени за изпълнение през следващия програмен период (след като тези проекти бъдат уточнени), за да се даде реалистична оценка относно възможността им да изпълнят проектите.
Оценка на общите и специфични предварителни условия	<ul style="list-style-type: none"> Дали предварителните условия, приложими по отношение на ОПОС 2014-2020 г. са правилно определени? Дали планът за изпълнение 	<ul style="list-style-type: none"> В ОПОС 2014 – 2020 г. е описано изпълнението на 4 общи (4, 5, 6 и 7) и 3 тематични (5.1, 6.1. и 6.2.) предварителни условия, които са правилно определени съгласно изискванията на СП. Планът за изпълнение на предварителните условия, приложими към програмата, се оценява като 	<p>За отразяване в проекта на Програма:</p> <ul style="list-style-type: none"> Към всяко идентифицирано несъответствие са указани конкретни препоръки за това дали са необходими мерки за преодоляването му и какви трябва да бъдат те (Виж Раздел 10). За част от дейностите е установено разминаване между

Дейност	Оценъчни въпроси	Коментари	Препоръки
	на предварителните условия, приложими към програмата, е реалистичен?	реалистичен.	срокове/отговорни органи за изпълнението им в текста на ОПОС 2014-2020 г. и в приложенията към програмата, които следва да се уеднаквят.
Оценка на приноса към Стратегия „Европа 2020“	<ul style="list-style-type: none"> Доколко приоритетите на ОП „Околна среда“ 2014-2020 г. допринасят към изпълнението на националните цели, произтичащи от Стратегия Европа 2020 	<ul style="list-style-type: none"> Като цяло стратегията на Програмата е насочена към изпълнение на стратегията на Съюза за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж и за постигането на икономическо, социално и териториално сближаване (Стратегия Европа 2020). Програмният документ на ОПОС 2014-2020 г. допринася индиректно за постигане на националните цели, произтичащи от Стратегия Европа 2020. 	
Оценка на капацитета на Управляващия орган	<ul style="list-style-type: none"> На необходимо ниво ли е количеството и качеството на човешките ресурси? Какви са пропуските в административния капацитет по отношение на ефективно управление и изпълнение на оперативната програма? 	<ul style="list-style-type: none"> Не е изяснено как критичните функции, изпълнявани досега от междинното звено (например работата на координаторите на проекти, включително проекти/бенефициенти), ще се прехвърлят в програмен период 2014-2020 г. Извършено е сливане на управляващия орган и междинното звено, като е формирана нова Главна дирекция „ОПОС“. Извършено е реструктуриране, като дирекции КПОС и ФЕКОС са обединени в ГД ОПОС. Служителите на ГД ОПОС са запознати с новите си ангажменти, правомощия и задължения, с приемането на нов Процедурен наръчник през месец май 2014г. Този факт е предпоставка да се направи изводът, че към момента все още се оптимизират различните функции от предишната структура към новата, както и че служителите се ориентират в новата структура. Очаква, се че до края на 2014 година този процес на оптимизация ще бъде финализиран. Резултатите от 	<p>За съобразяване на ниво изпълнение на програмата:</p> <ul style="list-style-type: none"> С оглед на извършеното реструктуриране на звената, отговорни за управлението и изпълнението на ОПОС, да се осигури приемственост и запазване капацитета на двете структури. Да се предвиди разработването на стратегия за обучения на бенефициентите, като се извършва мониторинг на нейното прилагане. В нея могат да се включат предварително планирани обучения и информационни срещи, като се уточни кои от служителите на ГД ОПОС имат ангажимент за успешното прилагане на такава стратегия и с нея да се подпомогне постигането на целите на ОПОС – а именно, да има по-голям интерес от страна на бенефициентите да кандидатстват с проекти, да има по-малко неясноти, грешки и проблеми при изпълнението на проектите, както и да се осигури плавен и нормален процес при отчитането на изпълнението на проектите.

Деятност	Оценъчни въпроси	Коментари	Препоръки
		<p>анализа показват необходимост от стратегия на УО за обучение на бенефициентите.</p> <ul style="list-style-type: none"> От направената оценка на капацитета на УО се очертава нуждата от повишаване на разбирането за отговорностите на различните отдели, както и подобряване на уменията за комуникация и управление на информация у служителите. 	
Екологична оценка	<ul style="list-style-type: none"> Извършена ли е систематична оценка на екологичните въздействия и аспекти от изпълнението на ОПОС 2014-2020 г. върху компонентите на околната среда и защитените зони? 	<ul style="list-style-type: none"> ЕО е разработена в съответствие с всички нормативни изисквания, като е извършена систематична оценка на екологичните въздействия и аспекти от изпълнението на ОПОС 2014-2020 г. върху компонентите на околната среда. ЕО на ОПОС 2014-2020 г. е извършена при спазване на изискванията и включване на необходимата информация от Приложение I към Директива 2001/42/ЕО, транспонирана в ЗООС и Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми. 	<p>За отразяване на ниво изпълнение на програмата:</p> <ul style="list-style-type: none"> При изпълнение на програмата, следва да бъдат съобразени препоръките от Доклада по ЕО (Таблица VII.2-1 Мерки за прилагане при изпълнението на програмата).